

مرکز مدیریت حوزه علمیه قم

معاونت آموزش

مدیریت امتحانات

بسمه تعالی

امتحانات پایان سال - خرداد ۱۳۸۸

پاسخنامه

پایه :	۱	موضوع :	صرف
تاریخ :	۸۸/۳/۲۸	ساعت :	۱۰/۳۰

نام کتاب: صرف ساده، بخش عربی

لطفاً به همه سؤالات تستی و ۸ سؤال تشریحی پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه به سؤال آخر نمره داده نمی‌شود (تستی ۱ و تشریحی ۲ نمره)

تستی:

۱. گزینه صحیح را انتخاب کنید. ج

أ. فاعل إن كان موصوفاً يجمع على فَعَالٍ ☐

ب. فاعلة تجمع على «أفاعل» إذا كانت وصفاً وتجمع على فواعل إن كانت موصوفاً ☐

ج. فاعل إن كان موصوفاً يجمع على فواعل و «فُعَلَى» إن كان للتفضيل جمع على فُعَلٍ ■

د. «فُعَلَى» إن كان مؤنثاً يجمع على «فعالی'» و «فعالی» ☐

۲. مصغر «فم، خندريس، زعفران» به ترتیب است. الف

أ. فُویِه - خُنیدِر - زُعِفِرَان ■

ب. فُمَى - خُنیدَرِیس - زُعِفَرین ☐

ج. فُمَى - خُنیدِر - زُعِفَرین ☐

د. فُویِه - خُنیدَرِیس - زُعِفِرَان ☐

۳. «بطآن، بخ، صه» به ترتیب اسماء افعال می‌باشد. الف

أ. ماضی - مضارع - امر ■

ب. مضارع - ماضی - امر ☐

ج. ماضی - امر - امر ☐

د. مضارع - امر - امر ☐

۴. کلمه‌های «ممتدّ - محمّار - مختار» د

أ. اسم مفعول و مصدر میمی‌اند فقط ☐

ب. اسم فاعل و مصدر میمی‌اند فقط ☐

ج. اسم فاعل و اسم مفعول‌اند فقط ☐

د. اسم فاعل و اسم مفعول و مصدر میمی‌اند ■

تشریحی:

* «تقلب الواو والياء همزة في ثلاثة مواضع».

۱. موارد سه‌گانه اعلال مذکور را با ذکر مثال بنویسید.

الأول: فيما إذا تطرفنا بعد ألف زائدة، نحو: رضو < رضاء

الثاني: فيما إذا وقعتا بعد ألف الفاعل وفروعه، نحو: قاول < قائل

الثالث: في كل جمع على فاعل وشبهه، نحو: عجاوز < عجائز فرايد < فرائد

۲. موارد خواسته شده را بنویسید.

أ. مصدر میمی حاض:

ج. محيض

ب. اسم فاعل احرنجم:

ج. محرنجم

ج. اسم تفضیل تصریف:

ج. أكثر تصریف

د. مثنی عبد الله:

ج. عبدی الله

۳. با ذکر مثال توضیح دهید به چه اعتبار هم تذکیر و هم تأنیث در موارد زیر جایز است؟

أ. أسماء القبایل: ج. نحو عاد و ثمود و اوس و خزرج؛ فالتذكیر باعتبار القوم والتأنیث باعتبار القبيلة.

ب. أسماء الأجناس الجمعیة: ج. نحو نخل وافرنج، فالتذكیر باعتبار اللفظ والتأنیث باعتبار المعنى.

* «الجمع المكسر یردّ الأشياء إلى أصولها».

۴. عبارت فوق را توضیح داده و برای آن دو مثال ذکر کنید.

توضیح: برای ساخت جمع مکسر به اصل کلمه (قبل از اعلال) رجوع می‌شود. مثل: حال: أحوال؛ ناب: أنیب؛ دینار: دنانیر؛ اسم: أسماء؛ نار: نیران.

۵. اصطلاحات زیر را با ذکر مثال تعریف کنید.

أ. اسم جمع: ج. ما دلّ على أكثر من اثنين ولا مفرد له من لفظه، نحو: قوم و جيش.

ب. اضافة: ج. هی انتساب شیء إلى شیء نوع انتساب یسمی الأول مضافاً والثانی مضافاً إليه، نحو: غلام زید.

۶. ضمن بیان فرق لام عهد و لام جنس، انواع لام عهد را همراه مثال ذکر کنید.

لام العهد تفید التعریف الحقیقی وهو على ثلاثة أقسام: أ. حضوری: کقولک: ضربنی الرجل إذا کان حاضراً بین یدیک. ب. ذکرى: کقوله تعالى: «كما أرسلنا إلى فرعون رسولاً فعصى فرعون الرسول». ج. ذهنی، کقولک: اشتريت الكتاب فیما تريد کتاباً معهوداً بینک و بین المخاطب. و لام الجنس تفید التعریف اللفظی.

۷. معرب یا مبنی بودن هریک از اسماء زیر را بنویسید.

أ. اسم الإشارة: ج. یعرب منه المثنیات من القریب والمتوسط والباقی مبنی.

ب. الموصول: ج. یعرب المثنیات منه والباقی مبنی.

ج. اسم الشرط: ج. مبنی کلّها إلا أی.

د. اسم الاستفهام: ج. مبنی کلّها إلا أی.

۸. ضمن اعلال کلمه‌های زیر، قاعده مربوطه را توضیح دهید.

أ. قوام: ج. قیام: تقلب الواو یاءاً إذا وقعت بعد کسرة وقبل ألف فی مصدر الأجوف.

ب. عجاوز: ج. عجاوز: فی کلّ جمع على فاعل وشبهه إذا کان ثالث من حروف مفردة مدّاً زائداً.

ج. سیّود: ج. سیّد: تقلب الواو یاءاً فی ما إذا اتصلت بیاء فی کلمة أو ما یشبه الکلمة وکان السابق منهما ساکناً غیر منقلب.

د. مبیّع: ج. مبیع: تبدل الضمة قبل الباء کسرة فیما کانت الباء غیر فاء الفعل.

۹. ابدال را تعریف کرده و بنویسید نسبت به هریک از قلب و تعویض اعمّ است یا اخصّ؟

الإبدال جعل حرف مکان آخر، نحو: اوتعد ← اتّعد

وهو أعمّ من القلب وأخصّ من التعویض.